

4. Білоусько Т. Ю. Аналіз конкурентного середовища аграрних підприємств / Т. Ю. Білоусько // Зб. наук. пр. Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(6). – С. 50–57.
5. Портер М. Е. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Е. Портер. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 454 с.
6. Пушкарь А. И. Стратегические группы предприятий: концепция, методология, управление / А. И. Пушкарь, Ю. Е. Жуков, А. А. Пилипенко. – Харьков : Кроссрод, 2006. – 440 с.
7. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами Львівської області у 2014 році : стат. бюл. / Головне управління статистики у Львівській області. – Львів, 2015. – 26 с.
8. Скиба Г. І. Характеристика конкурентного середовища підприємства та його елементи / Г. І. Скиба // Наук. пр. Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 8, т. 1. – С. 310–315.
9. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд ; пер. с англ. под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.
10. Яців І. Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : монографія / І. Б. Яців. – Львів : Український бестселер, 2013. – 427 с.
11. Яців І. Концентрація виробництва у сільськогосподарських підприємствах як чинник формування в них конкурентних переваг / І. Яців // Аграрна економіка. – 2010. – Т. 3, №1–2. – С. 109–114.

JEL L 840

УДК 342.58.1(477.83)

ОСОБЛИВОСТІ ДОРАДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О. Брух, к. е. н., доцент,

І. Бернацька, к. е. н., доцент,

Т. Гошко, к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

© О. Брух, І. Бернацька, Т. Гошко, 2016

Брух О., Бернацька І., Гошко Т. Особливості дорадницької діяльності у Львівській області

Обґрунтовано значення сільськогосподарського дорадництва як одного з найважливіших інструментів підтримки та розвитку аграрної сфери країни, підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва, зростання рівня та якості життя на селі, зменшення соціальної напруги через організацію альтернативних видів діяльності та покращання зайнятості сільських жителів. Досліджено економічну ефективність виробництва і реалізації молока аграрними підприємствами Львівської області зокрема та України загалом, а також здійснено аналіз діяльності сільськогосподарських дорадчих служб. Окреслено шляхи та напрями вдосконалення сільськогосподарського дорадництва.

Ключові слова: сільськогосподарське дорадництво, дорадча служба, молочне скотарство, виробництво.

Brukh O., Bernatska I., Goshko T. Features advisory activities in Lviv region

The article substantiates the importance of agricultural advice as one of the most important tools for support and development of the agrarian sector of the country, improving the efficiency and profitability of agricultural production, increase of level and quality of rural life, reducing social tensions through the organization of alternative activities and improving the employment of rural residents. Investigated the economic efficiency of production and realization of milk by agricultural enterprises in Lviv region in particular and Ukraine in General, as well as the analysis of the activities of agricultural Advisory services. The ways and directions of improvement of agricultural advice.

Key words: agricultural advice, Advisory service, dairy cattle, production.

Брух О., Бернацька И., Гошко Т. Особенности консультативной деятельности во Львовской области

Обосновано значение сельскохозяйственного консультирования как одного из наиболее важных инструментов поддержки и развития аграрной сферы страны, повышения эффективности и прибыльности сельскохозяйственного производства, уровня и качества жизни на селе, уменьшения социальной напряженности путем организации альтернативных видов деятельности и улучшения занятости сельских жителей. Исследована экономическая эффективность производства и реализации молока аграрными предприятиями Львовской области в частности и Украины в целом, а также проведен анализ деятельности сельскохозяйственных совещательных служб. Определены пути и направления совершенствования сельскохозяйственного консультирования.

Ключевые слова: сельскохозяйственное консультирование, совещательная служба, молочное скотоводство, производство.

Постановка проблеми. Дорадча діяльність є одним із найважливіших інструментів підтримки та розвитку аграрної сфери країни, підвищення ефективності й прибутковості сільськогосподарського виробництва, рівня та якості життя на селі, зменшення соціальної напруги через організацію альтернативних видів діяльності та розширення зайнятості сільських жителів.

Світовий досвід розвитку агробізнесу свідчить, що дорадча діяльність відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного виробництва сільськогосподарської продукції. Вона має значну державну підтримку та належне фінансування за рахунок державних і бюджетних коштів. В аграрній сфері економіки України дорадчі послуги надають в недостатньому обсязі.

Проблематика дорадництва полягає в тому, що донині оптимальної системи функціонування дорадчих служб не сформовано. Крім того, мережа дорадчих служб не є всеохопною, а їх діяльність не має системного характеру. Окрім того, значна кількість суб'єктів господарювання не має інформації про існування дорадчих структур, їх можливості, форми та переваги співпраці з ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми становлення сільськогосподарського дорадництва в Україні у своїх працях висвітлювали вітчизняні вчені М. Безкровний [1], Т. Кальна-Дубінок [6], М. Кропивко [10], Р. Шмідт [13], Н. Василенка, З. Березівський [2]. Зокрема, вони розглядали сучасні проблеми функціонування сільськогосподарських дорадчих служб України та обґрунтували можливі напрями їх вирішення. Серед зарубіжних дослідників дорадництва виокремимо учених Д. Алексанова [7], В. Маковецького [9], В. Кошелева [7]. У своїх працях вони акцентують увагу на тому, що успішність аграрного сектору будь-якої країни

значною мірою залежить від його динамічності щодо освоєння новітніх технологій, використання ринкової кон'юнктури та організаційних змін, необхідних для поступального розвитку. Цю роль і покликана виконувати система дорадництва, основною метою якої є сприяння зростанню доходів як виробників, так і сільського населення загалом.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз стану молочного скотарства у Львівській області та внеску Львівської аграрної дорадчої служби в реалізацію програм розвитку молочної галузі області, окреслення перспектив її розвитку.

Для досягнення визначеної мети було поставлене завдання розробити напрями організації та ефективного розвитку дорадчої діяльності, зокрема:

- оцінити організацію дорадництва у сфері молочного скотарства на теренах Львівської області;
- дослідити створення та діяльність благодійної організації «Львівська аграрна дорадча служба» в історичному аспекті;
- проаналізувати ефективність «Львівської аграрної дорадчої служби» в реалізації проектів у молочному скотарстві;
- окреслити шляхи та напрями вдосконалення сільськогосподарського дорадництва.

Виклад основного матеріалу. Дорадча діяльність відома світові понад 100 років і на сьогодні більш ніж у 200 країнах важко уявити ефективний розвиток сільських територій без інформаційно-консультаційного обслуговування з боку сільськогосподарських дорадчих служб. Не є вона новим явищем і для України, бо розвивалася на нашій території так само, як і в Західній Європі та Північній Америці. Після набуття незалежності з метою сприяння сталому розвитку сільського господарства і впровадженню сучасних тех-

нологій господарювання ініційовано запровадження діяльності в нашій державі сільськогосподарських дорадчих служб. Цей процес розпочався за сприяння міжнародного співтовариства, а саме таких країн, як Великобританія, Німеччина, США, Канада, Данія, Швеція, Польща, яким вдалося підняти рівень культури ведення і прибутковості аграрного сектору завдяки діяльності дорадчих служб.

Дорадчі служби відіграють значну роль не лише в розвитку малого та середнього бізнесу в аграрному секторі, а й у визначенні європейської перспективи нашої країни. Не випадково цей напрям діяльності в Угоді про Асоціацію Україна – ЄС визнається як особливо важливий [12].

Участь України в СОТ та очікувана угода про зону вільної торгівлі з країнами Євросоюзу суттєво підвищують особливу необхідність активізації дорадчої діяльності у молочному скотарстві як України загалом, так і Львівської області зокрема. Це передусім зумовлено появою загостреної конкурентної боротьби між вітчизняними і зарубіжними виробниками на внутрішньому та зовнішньому ринку. Адже молочна галузь займає вагомe місце в структурі харчової промисло-

вості більшості країн світу загалом та України зокрема. Саме ця галузь відіграє одну з основних ролей у вирішенні глобальної продовольчої проблеми, оскільки молоко як один з основних базових продуктів харчування (характерна особливість якого – легка засвоюваність організмом) є важливою складовою здорового раціону [11].

Кризовий стан сільського господарства в Україні зумовив стійку тенденцію до скорочення кількості великої рогатої худоби. Так, за 24 роки незалежності поголів'я корів у країні скоротилося майже утричі – з 8378,2 тис. голів до 2560,7 тис. голів [5].

Така ситуація пов'язана з низькою доходністю галузі скотарства, як молочного, так і м'ясного, в 90-ті рр. минулого століття. Щільність поголів'я корів у 2014 р. в Україні становила 6,16 гол./100 га с.-г. угідь, що на 0,83% менше, ніж у 2012 р., та на 71,53% менше, ніж у 1990 р. Що стосується виробництва молока, то спостерігається стійка тенденція до зниження валових надоїв (табл. 1).

Так, у 2014 р. було надоєно 601 тис. т молока в господарствах усіх категорій. Цей показник на 2,97% менший, ніж у попередньому 2013 р. [5].

Таблиця 1

Виробництво молока у Львівській області, тис. т*

Рік	Усі категорії господарств	Сільськогосподарські підприємства	Господарства населення
1990	1083,9	588,1	495,8
1995	961,2	275,4	685,8
2000	1032,0	66,0	966,0
2005	930,4	31,2	899,2
2010	656,2	22,9	633,3
2011	629,6	23,1	606,5
2012	620,7	25,7	595,0
2013	619,4	26,4	593,0
2014	601,0	24,9	576,1
2014 р. до 1990р., %	55,4	4,2	116,2

*Розробка авторів на основі даних Головного управління статистики у Львівській області (далі ГУСуЛО) [4].

Проте на українському молочному ринку існує одна хронічна проблема – близько 80% всього молока країни виробляють господарства населення. Це молоко має низькі показники якості та високу бактеріальну засміченість. Саме через це Україна не може екс-

портувати свою молочну продукцію до ЄС, оскільки вона не відповідає європейським вимогам до якості. Водночас рівень середньорічного надою значно поступається показникам країн – лідерів молочної сфери – США, Канади, Нової Зеландії, Ізраїлю. Проте

не лише продуктивність визначає ефективність ведення молочного бізнесу. Необхідно звернути увагу і на цінову ситуацію та рівень рентабельності галузі.

Загалом слід зазначити, що в молочному скотарстві України за останні двадцять років назбиралося багато значних взаємопов'язаних проблем, які потребують вирішення. Проте є й позитивні моменти – продуктивність корів і рентабельність виробництва зростає. Водночас спостерігаємо суттєві проблеми щодо забезпечення високої якості продукції та її стабільності. Малим виробникам, здебільшого особистим селянським господарствам, вирішити зазначену проблему майже неможливо. Тому основний акцент належить зробити на підтримці розвитку великих висококоханізованих молочних комплексів зі значним поголів'ям високопродуктивних корів, які, застосовуючи всі елементи сучасних індустріальних технологій, зможуть виробляти багато стандартизованої продукції з високими якісними показниками. При цьому собівартість її буде невисокою, що в поєд-

нанні з прийнятною ціною за якісну сировину, яку згодні платити переробні підприємства, підвищить прибутковість, а відтак і комерційну привабливість галузі. У результаті задоволеними будуть інтереси виробників сировини, її переробників і населення загалом.

Львівська область традиційно утримує вагомую частку в загальному обсязі виробництва молока в Україні та є лідером серед інших областей. Тут налічувалося 131 сільськогосподарське підприємство, що займалося виробництвом молока у 2014 р., з них 48 – фермерські господарства. У 2014 р. питома вага Львівської області у виробництві молока складала 5,4%, тобто вона посідала п'яте місце серед регіонів. Однак слід зауважити, що з року в рік питома вага області зменшується, що в перспективі може призвести до втрати лідерських позицій [4]. Обсяг молока зростав лише в господарствах населення, якщо порівняти показники виробництва молока у 1990 та 2014 роках, а у сільськогосподарських підприємствах спостерігали значний спад (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка середньорічних надоїв на одну корову за категоріями господарств Львівської області, кг*

Рік	Усі категорії господарств	Сільськогосподарські підприємства	Господарства населення
1990	2678	3175	2259
1995	2461	2297	2533
2000	3063	1828	3211
2005	3952	2182	4067
2010	4058	2337	4169
2011	4038	2457	4140
2012	4073	2793	4155
2013	4225	2933	4310
2014	4396	3000	4487
2014 р. до 1990 р., %	164,2	94,5	198,6

*Джерело: Розробка авторів на основі даних ГУСуЛО [4].

Левову частку молока у Львівській області виробляють в господарствах населення, а саме 95,8%. У 2014 р. сільськогосподарські підприємства області виробили лише 4,2% молока. Однак не можна недооцінювати їхнє значення для розвитку галузі.

Обсяг виробництва молока безпосередньо залежить від двох показників: кількості поголів'я й продуктивності корів. Щодо поголів'я корів у Львівській області, то за досліджува-

ний період воно стрімко скорочується в усіх категоріях господарств (див. рис.). Зокрема на 1 січня 2014 р. поголів'я корів в усіх категоріях господарств зменшилося на 268 тис. голів (66,2%) порівняно з поголів'ям станом на 1 січня 1990 р., у тому числі за рахунок скорочення поголів'я корів у сільськогосподарських підприємствах на 176,9 тис. голів та в господарствах населення на 91,1 тис. голів, що становить 66% і 34% відповідно [4].

Рис. Динаміка поголів'я корів у Львівській області, тис. гол.*

*Розробка авторів на основі даних ГУСуЛО [4].

Показник середньорічного надою молока на корову значною мірою характеризує ефективність молочного скотарства. В Україні він становить 4664 кг у 2014 р. і зростає в динаміці. У Львівській області продуктивність корів у всіх категоріях господарств має тенденцію до зростання (див. табл. 2).

Незважаючи на позитивну тенденцію до зростання середніх надоїв на одну корову в динаміці, цей показник усе ще залишається досить низьким порівняно з продуктивністю корів у розвинутих країнах світу. Зокрема, у 2014 р. середній надій на одну корову в Німеччині склав 8237 кг, у США – 9842 кг, а в Ізраїлі – 11706 кг [3].

Як бачимо, для підвищення ефективності виробництва молока необхідне подальше зростання продуктивності корів до досягнення рівня країн із розвинутим молочним скотарством. Основними причинами низької продуктивності є відсутність збалансованих раціонів годівлі тварин, неналежні умови утримання корів та відсутність племінної роботи.

Отже, у Львівській області виробництво молока здійснюється у двох групах господарств – це сільськогосподарські підприємства (до складу яких включені фермерські господарства) та особисті селянські господарства. На основі проаналізованих даних можна зауважити, що розвиток молочного

скотарства у кожній з цих груп різняться. Виробництво молока у господарствах населення характеризується значним зростанням, але концентрація його тут несе в собі значні ризики.

Як свідчить практика, з боку селян, переважно власників особистих селянських господарств, дрібних і середніх підприємств, фермерів, динамічно зростає попит на нові знання. В умовах конкуренції немає місця для неефективної, неприбуткової праці. На жаль, існуючий попит поки що зазвичай не є платоспроможним. Завдання держави – створити умови для формування нового сільськогосподарського товаровиробника, озброєного сучасними знаннями, технікою, технологіями, для підвищення конкурентоспроможності, прибутковості сільськогосподарського виробництва, зростання рівня життя сільського населення загалом. Прийняття Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» та дієва підтримка державою сільськогосподарських дорадчих служб – реальний крок на шляху до цієї мети, оскільки високий рівень соціально-економічного розвитку села є основною умовою продовольчого та сировинного забезпечення країни, її економічної незалежності.

Сьогодні можна стверджувати, що сільськогосподарське дорадництво в Україні відбулося: 74 сільськогосподарські дорадчі служби

функціонують у 25 областях нашої держави, станом на 2015 рік – як незалежні неурядові структури. Вони об'єдналися у всеукраїнську громадську організацію – Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України.

Сільськогосподарська дорадча діяльність в Україні вже стала явищем економічним і політичним. Такі служби створено у більшості регіонів України. Дорадники починають голосно заявляти про себе. Дорадчі організації різних регіонів об'єднуються з метою злагодження та координації роботи. Створено Навчально-координаційний центр сільськогосподарських дорадчих служб, Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України.

Львівська аграрна дорадча служба (ЛАДС) була створена 12 червня 2000 року внаслідок реалізації проекту TACIS Європейського Союзу у 1998–2000 років. У Львівській області ЛАДС реалізовувала Проект «Підвищення конкурентоспроможності молочного сектору в Україні» у 2008–2013 рр. за фінансової підтримки уряду Канади, наданої через Міністерство закордонних справ, міжнародної торгівлі і розвитку Канади (DFATD). На сьогодні організація реалізовує проект «Розвиток молочного бізнесу в Україні» (2014–2021).

У Львівській області зареєстровано у реєстрі сільськогосподарських дорадчих служб три дорадчі служби, а саме благодійну організацію «Львівська аграрна дорадча служба», добровільне об'єднання місцевих рад Жовківського району Львівської області «Дорадча служба» та громадську організацію «Сокальська районна сільськогосподарська дорадча служба».

Нині діяльність ЛАДС фінансують за рахунок програм міжнародної матеріальної допомоги. Є три джерела фінансування дорадчих служб – бюджети всіх рівнів, грантові проекти та платні послуги.

На бюджетне фінансування зараз мало сподівань. У країнах, де системно працюють дорадчі служби, їх бюджетне фінансування складає 70–100%. В Україні цей показник значно скромніший – близько 5%.

Збільшенню ефективності надання дорадчих послуг сприятиме належне фінансування й страхування дорадчої діяльності. Також для покращання організації дорадчої діяльності в регіоні є доречним проведення конкурсу серед суб'єктів сільськогосподарської

дорадчої діяльності з надання соціально спрямованих дорадчих послуг (за рахунок обласного та державного бюджетів).

Незважаючи на те, що розвиток мережі сільськогосподарського дорадництва (соціально спрямовані дорадчі послуги для сільськогосподарських товаровиробників, сільських підприємців, сільського населення та сільських громад) підтримує уряд, існують проблеми та негативні чинники, що гальмують цей процес. Так, серед проблем розвитку дорадництва визначені: недостатні обсяги фінансування, недостатня популяризація дорадництва, нерівномірність розміщення дорадчих служб, вкрай недостатнє представництво дорадництва на рівні сільських і селищних рад.

Подолання цих проблем залежить як від організації дорадчої діяльності, так і від засобів та важелів аграрної політики держави, зокрема в частині розвитку дорадництва в аграрній сфері економіки. Це вимагає вдосконалення дорадчої діяльності та розробки нових форм, інструментів та напрямів її організації й здійснення.

Враховуючи, що сучасний розвиток дорадництва дещо уповільнився через відсутність стабільної фінансової підтримки та гостру потребу в ній, важливе значення має його державна підтримка.

Основні заходи державної підтримки дорадництва в аграрній сфері економіки регіону полягають в: активізації та сприянні місцевим органам влади у створенні широкої мережі дорадчих служб із метою швидкого перетворення сільського господарства Львівської області на високоєфективну сферу економіки; забезпеченні проходження висококваліфікованими спеціалістами навчання та отриманні сертифіката сільськогосподарського експерта-дорадника або дорадника; проведенні консультативно-роз'яснювальної роботи серед сільськогосподарських експертів-дорадників (дорадників) щодо створення сільськогосподарських дорадчих служб різних організаційно-правових форм; забезпеченні використання коштів місцевого та державного бюджетів, які спрямовуватимуться на надання соціально спрямованих дорадчих послуг у подальшому.

Варто зазначити, що підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції через впровадження нових технологій є одним з основних напрямів ефективної господарської діяльності. Отже, існує потреба у по-

ширенні сільськогосподарських знань та інформації через мережу сільськогосподарських дорадчих служб і створенні їм умов для надання суб'єктам господарювання, що проводять діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню комплексу соціально спрямованих послуг.

На нашу думку, для удосконалення дорадчої діяльності у Львівській області необхідно: 1) спростити механізм одержання бюджетних коштів на здійснення дорадчої діяльності; 2) розширити перелік послуг, які можуть надаватися за бюджетні кошти; 3) запровадити системний моніторинг потреб у дорадчій діяльності, її стану, якості й ефективності; 4) створити більш розгалужену мережу дорадчих служб у районах, сільських громадах; 5) підвищити рівень поінформованості сільськогосподарських товаровиробників та населення щодо діяльності дорадчих структур.

Проаналізувавши діяльність кожної сільської території щодо ведення сільського господарства, доцільно створювати дорадчі осередки на території кожної селищної ради й сільської ради та, по можливості, передбачити фінансування з місцевих бюджетів за рахунок відрахувань користувачів.

Необхідно створювати веб-сайти для інвестиційної, інформаційно-консультаційної підтримки сільськогосподарських підприємств, фермерських та особистих селянських господарств, на яких висвітлювати важливу для користувачів інформацію.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Отже, особливості дорадницької діяльності на сільських територіях є важливим елементом підвищення конкурентоспроможності агропродукції, зокрема продукції молочного скотарства. Дорадництво повинно забезпечити наближення вітчизняного законодавства до законодавства ЄС з метою нарощення обсягів експорту сільськогосподарської продукції за рахунок проходження процедури сертифікації й стандартизації.

Для забезпечення ефективної дорадчої діяльності в регіоні необхідно зробити такі кроки:

- завершити формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб на обласному і районному рівнях із представництвами у сільських (селищних) радах;
- збільшити обсяги надання соціально спрямованих дорадчих послуг;
- закласти систему сільськогосподарського дистанційного навчання та дорадництва;
- забезпечити державну підтримку сільськогосподарської дорадчої діяльності, зокрема через виділення коштів із державного та місцевих бюджетів.

Найкращим варіантом організації ефективно функціонуючої дорадчої діяльності є одночасна підтримка всіх її видів. Зокрема, районні управління агропромислового розвитку доцільно переорієнтувати на надання інформаційно-дорадчих послуг.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Безкровний М. Ф. Змішана модель сільськогосподарських дорадчих служб / М. Ф. Безкровний, І. П. Кудінова // *Науковий вісн. Національного аграр. ун-ту.* – 2006. – № 110. – С. 176–178.
2. Василенка Н. Дорадництво як інноваційна складова інституційного забезпечення ринкової системи господарювання в аграрній сфері / Н. Василенка, З. Березівський // *Аграрна економіка.* – 2009. – Т. 2, № 3-4. – С. 86–90.
3. В Україні за 7 місяців 2013 р. надій молока виріс на 1,4% [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/news/society/v-ukraine-za-7-mesyatsev-2013-g-nadoy-moloka-vyros-na-1-4---do-29082013140700>.
4. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lv.ukrstat.gov.ua.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Кальна-Дубінюк Т. П. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств : монографія / Т. П. Кальна-Дубінюк. – Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2012. – 363 с.
7. Консультирование сельских товаропроизводителей по экономике и управлению / под ред. Д. С. Алексанова, В. М. Кошелева. – М. : Агроконсалт, 2001. – 340 с.

8. Корінець Р. Я. Сільськогосподарське дорадництво України: проблеми, стратегія та шляхи розвитку / Р. Я. Корінець // Сільськогосподарське дорадництво: проблеми, стратегія та шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2013. – 152 с.

9. Основи аграрного консалтингу / [М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний та ін.]. – К. : Агроконсалт, 2004. – 224 с.

10. Основи аграрного консалтингу / М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний, І. М. Криворучко. – К. : Освітня книга, 2006. – 224 с.

11. Протасова Л. М. Аналіз виробництва молока та молокопродуктів в Україні [Електронний ресурс] / Л. М. Протасова. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ptmbo/2010_1/24.pdf.

12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 29 червня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/ru/publish/article?art_id=246581344&.

13. Шмідт Р. Сільськогосподарське дорадництво в Україні: процес створення і перспективи розвитку : посібник для сільськогосподарських дорадників / Р. Шмідт. – Старе поле, 2005. – С. 11–42.

JEL M 140

УДК 330.356

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР І БІЗНЕСУ

Н. Михалюк, к. е. н., доцент,

Л. Балаш, к. е. н., доцент,

Г. Гринишин, к. е. н., доцент,

О. Бінерт, ст. викладач

Львівський національний аграрний університет

© Н. Михалюк, Л. Балаш, Г. Гринишин, О. Бінерт, 2016

Михалюк Н., Балаш Л., Гринишин Г., Бінерт О. Вплив економічної культури на розвиток організаційних структур і бізнесу

У розвитку організаційних структур в умовах ринку рушієм економіки є підприємництво. Чим більше здібних людей залучено до підприємницької діяльності, тим краще використовуються всі матеріальні та суспільні ресурси, тим інтенсивнішим є розвиток народного господарства на економічному і культурному рівні. Вдосконалення ринкових відносин вимагає від організаційних структур підвищення ефективності виробництва, впровадження досягнень науково-технічного прогресу та підвищення економічної культури. Основою наших досліджень став процес розвитку організаційних структур з позицій дотримання їх внутрішніх інтересів через оздоровлення економіки підприємств, підвищення економічної культури.

Культура організаційної структури привертає увагу до етичної та поведінкової діяльності особи. Вона є важливим чинником сучасних економічних відносин, які залежать від того, яке місце у підприємницькій діяльності займатимуть традиційні й набуті цінності й навички. Економічна культура організаційної структури є неодмінною умовою досягнення великого господарсько-комерційного успіху на підприємствах. Сучасна підприємницька діяльність може ефективно здійснюватися і розвиватися за умови належного дотримання вимог не тільки економічного, а й соціально-духовного та політичного характеру.

Ключові слова: економічна культура, бізнес, підприємництво, культурний рівень, організаційна структура, підприємницька діяльність, розвиток культури.

Mykhaljuk N., Balash L., Hrynyshyn G., Binert O. Influence of economic culture is on development of organizational structures and business

At development of organizational structures in the conditions of market of economy is an enterprise. Than more capable people are brought over to entrepreneurial activity, all material and public resources are used so much